

УДК: 371(4-672EU)
Biblid 1451-3188, 16 (2017)
Год XVI, бр. 61-62, стр. 399–409
Изворни научни рад

ПРОМОВИСАЊЕ ПРЕНОСИВИХ ВЕШТИНА У ОБРАЗОВНОЈ ПОЛИТИЦИ ЕУ

Лидија БЕКО
Вера ОШМЈАНСКИ¹

Abstract: The paper raises important research questions relevant to the concept of transferable skills, their significance and application through English courses in geology studies. In order to clarify the concept and overcome major ambivalence that exists in the field, the first part of the paper analyzes the definition and classification of transferable skills. The paper further offers insight into the complexity of the application and the emergence of skills in a number of different contexts. Placed in geological studies, transferable skills are viewed as indispensable both in terms of academic area and career context that follows. Bearing in mind the complexity of the above-mentioned conceptions, the next part of this paper attempts to offer explicit forms of planning and teaching of transferable skills within English courses. The final part of the paper indicates that the importance of transferable skills for the Republic of Serbia resides in, among other things, students' awareness of self-development, self-realization in their career and numerous other areas of interest as well as the consequences of the lack thereof. In this way, we want to point out that the responsibility does not lie only with educational institutions, individuals or lecturers' expertise. Neither is the mere openness of our students to formal training at the university enough. One of the key factors of the student's career development is the awareness that acquiring skills continually opens up new horizons of knowledge, thus ensuring mobility on the market and increasing competitive advantage and the assumption of new career roles.

Key words: transferable skills, geology, English language teaching, educational methods, labour market.

---

¹ Рударско-геолошки факултет Универзитета Сингидунум у Београду.
Е-маил: lidijabeko@hotmail.com

1) СВРХА

Идеја подучавања преносивих вештина у настави енглеског језика на геолошким студијама јавила се као одговор на захтеве глобализованог, неолибералног окружења у коме живимо, великих очекивања од дипломаца и факултета, динамике научног, технолошког и економског развоја у свим областима савременог српског друштва као и тржишно оријентисаног подручја образовања.² У светлу трендова Болоње, већина високошколских институција у Европи данас настоји да курикулуми буду осмишљени тако да академском, као и основном знању, пруже што бољу подршку у ономе што се процењује да је његов природни додатак, а што тржиште рада назива вештинама (OECD, 2013).³ Терминолошки гледано, према ОЕЦД-у, вештином се данас сматра „способност да се успешно испуне сложени захтеви у одређеном контексту. Компетентан учинак и ефикасна акција подразумева мобилизацију: знања, когнитивних и практичних вештина као и облика друштвених понашања као што су ставови, емоције, вредности и мотавација“.⁴ У прилог томе, Европска комисија јасно наводи да постоји позитивна корелација између предузетништва и економског раста једне државе.⁵ Исте ставове дели и Боне (*Bonnet*) који тврди да је образовање мотор економског развоја, а „лице које обавља или испуњава обавезе посла није само тело, физичка сила, већ духовна, морална и емотивна снага, која има потенцијал да буде иновативна, самостална и креативно оспособљена“.⁶ Цивели (*Civelli*) сматра да само знање није чинилац сигурности и да уколико појединац уз формалне квалификације и личне способности не поседује и одређене вештине из компетенција и способности, он губи значај као продуктивни фактор.⁷ Према концептуалном оквиру развијеном у ОЕЦД-у (OECD), вештине

---

² Појам преносиве вештине у раду наизменично користимо са термином трансферабилне вештине.

³ OECD (2013), *OECD Skills Outlook 2013: First Results from the Survey of Adult Skills*. OECD Publishing. Доступно на: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264204256-en>, (сајту приступљено: 7. марта 2017).

⁴ Organization for Economic Cooperation and Development, *Definition and Selection of Competencies: Theoretical and Conceptual Foundations (DeSeCo)* – Summary of the final report: “Key Competencies for a Successful Life and a Well-Functioning Society”, November 2003, p. 2.

⁵ European Commission, *Entrepreneurship Education in Europe: Fostering Entrepreneurial Mindsets through Education and Learning*, COM 33, European Commission, Brussels, February 2006.

⁶ Jean Bonnet, *Entrepreneurship and Economic Development*. Centre de Recherche en Économie et Management, WP 2012-04. University of Caen Basse-Normandie, CREM-CNRS, UMR 6211, 2012, p. 5.

⁷ Franco F. Civelli, “New competences, new organizations in a developing world”. *Industrial and Commercial Training*, 1996, 29(7): pp. 226-229.

се дефинишу као индивидуалне карактеристике које воде личном благостању и друштвено-економском напретку, те је потребно поседовати мноштво вештина како би се постигли различити животни циљеви.⁸ Саме вештине деле се на когнитивне вештине које укључују разумевање, тумачење, анализу и комуникацију сложених информација и способност примене ових информација у ситуацијама свакодневног живота. Ове вештине су релевантне и неопходне за све врсте занимања како би се обезбедила основа за ефикасно и успешно учење у друштвеном и економском животу напредних економија. У мерном смислу, ОЕЦД је за процену одраслих од 16–65 година израдио програм међународне процене способности одраслих⁹ који оцењује вештине писмености, нумеричких вештина и решавање проблема у окружењима са развијеним технологијама, које се још називају “вештине обраде информација”. Када је реч о друштвеним и емоционалним вештинама које су везане за рад са другима (пријатељство, поштовање, брига), затим за постизање циљева (упорност, самоконтрола, страст), као и управљање амбицијама (смиреност, оптимизам, поверење), оне се заснивају на таксономијама из области психологије личности, при чему се посебно наглашава „велика петорка“ вештина, у које спадају екстравертност, усаглашеност, савесност, емотивна стабилност и отвореност. Кад је реч о овим вештинама не постоје мерни инструменти који би проценили потенцијал развоја (Ibid) Неке вештине потичу од интеракције између когнитивних, друштвених и емоционалних вештина, као што су на пример креативност и критичко мишљење. Оне се због свог значаја често називају „вештинама 21. века“ и од њих се највише очекује када је реч о крупним променама и иновацијама. Креативност упућује на стварање садржаја који нису само нови, оригинални и неочекивани, већ и адекватни, корисни и прилагођени задатку, док критично размишљање подразумева способност стратешког размишљања и примену правила кроз нове ситуације ради решавања проблема (Ibid). Вештине специфичне за одређени посао или занимање које послодавци захтевају, насупрот емоционалним, когнитивним и друштвеним вештинама нису преносиве или релевантне за сва занимања. Њихово мерење на међународном нивоу није установљено како би се могли поредити или процењивати (OECD 2010).¹⁰ Будући да су потребе за стицањем вештина ургентне, променљиве у односу на време и окружење, вредно је помена да се вештине које студент буде стицао у

---

⁸ Organization for Economic Cooperation and Development *Education at a Glance Interim Report: Update of Employment and Educational Attainment Indicators*, OECD, Paris www.oecd.org/edu/EAG-Interim-report.pdf, 2015.

⁹ Programme for the International Assessment of Adult Competences (PIAAC), 2015.

¹⁰ Organization for Economic Cooperation and Development, *Learning for Jobs, OECD Reviews of Vocational Education and Training*, OECD, Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264087460-en>, 2010.

другим контекстима, у другим окружењима и ситуацијама, могу лако и брзо пренети у извесне специфичне радне околности. Та главна карактеристика вештина – да омогућавају хоризонталну и веритикалну преносивост из једне области у другу, из једне дисциплине у другу – нама даје један од кључних аргумената за ауторизацију да младим инжењерима геологије на настави језика понудимо одговарајући репертоар преносивих вештина кроз бројне задатке и облике рада.

2) МЕРЕ

Из Извештаја о скринингу,¹¹ са састанака одржаних 20. фебруара 2014. (експланаторни) и 4. априла 2014. (билатерални) поводом отварања поглавља 26 о образовању и култури, дајемо следеће важне делове кроз цитате: „Стратегија за „Развој образовања у Србији 2020.“ заснива се на концепту омогућавања свим лицима – од предшколског до високог образовања – да стекну кључне компетенције на основу знања и вештина, како би се боље интегрисали у друштво и доприносили привреди. Мноштво организација и институција укључено је у ЦУ.¹² Реализују се различити пројекти Европске уније. Будући планови у оквиру ЦУ укључују, између осталог, развој програма за основно и стручно образовање, процену квалитета институција ЦУ, курсеве обука за наставнике ЦУ, учешће у 6. Програму ОЕЦД за међународну процену компетенција одраслих (PIAAC) и електронско учење“. „Од 2013. године, Комисија позива Србију да учествује у свим тематским групама ОМК,¹³ као што су оне за учење одраслих, модернизацију високог образовања, школску политику, стручно образовање и обуку (COO), трансверзалне вештине као и дигитално учење и електронско учење. Да би имала користи од ове могућности, Србија је навела да ће успоставити сличне радне групе „из сенке“ у земљи. Министарство образовања, науке и технолошког развоја планира да од 2015. године обезбеди функцију подршке представницима Србије у ОМК форумима“. „Србија је напредовала у развоју Националног оквира квалификација али још није извршила његово упућивање на Европски оквир квалификација. То ће морати да се оствари приступањем како би се подржало признавање квалификација у целој ЕУ, чиме се подржава слободно кретање људи“.

---

¹¹ Извештај о скринингу Србија, Поглавље 26 – образовање и култура, Интернет: www.eupregovori.bos.rs/pregovori-o-pregovorima/uploaded/izvestaj_pg_26_1.pdf. (сајту приступљено 5. маја 2017)

¹² ЦУ је скраћеница за целоживотно учење, *енгл.* Life-long learning, LLL.

¹³ ОМК је скраћеница за отворени метод координације и представља оквир сарадње који иде у правцу конвергенције националних политика и остваривање заједничких циљева са Европском унијом.

3) САДРЖАЈ

Геолошке студије и трансферабилне вештине

Када је реч о захтевима који се данас постављају пред савременог инжењера, према Зајглеру (*Zeigler*), све је присутнија потреба да осим солидног стручног знања поседују и низ других вештина које су од пресудне помоћи у обављању посла, нарочито у критичним ситуацијама. У Западној Европи све више је као нови тренд присутна техничка изврсност, укључење новијих вештина у академски курикулум, као и висок ниво знања енглеског језика.¹⁴ Према Шараткумару (*Sharatkumar*), универзитетски менаџмент све више имплементира „меке вештине“ кроз наставу попут: прилагодљивости, способности за решавање проблема, доношење одлука, вештине комуникације, тимски рад, истраживачке вештине, као и одавно, познавање и интеракција са транснационалним културама и етикеција.¹⁵ Санти и Хигинс (*Santi & Higgins*),¹⁶ наводе да уколико прихватимо да курсеви геологије (примери су дати за хидрогеологију и инжењерску геологију) треба да, између осталог, покрију нове вештине и способности како би студенте мултимодално описменили, онда стратегије за побољшање постојећих академских курикулума леже у могућности примене нових наставних материјала из области потребних вештина. У оквиру актуелног курикулума осећа се недостатак, пре свега, дигиталних вештина и дигиталне писмености у свим облицима академског рада. Квантитативно решавање проблема и квалитативно јачање способности по питању поменутих вештина, тема је бројних аутора (*Macdonald, Valentine, Burns, Elifrits*) који предлажу да уз мале модификације стандардног курикулума будући инжењери треба да постану свесни примене тражених вештина кроз нове теме у настави, те активно прате континуирану интеракцију како хоризонталну (током академске године у оквиру студијских области), тако и вертикалну (кроз целокупне студије). На овај начин, у сарадњи са професионалном зајединицом, могу се постићи значајни резултати. Међутим, традиционални курсеви на геолошким студијама су и даље много више оријентисани ка пружању знања из самог предмета него преносивих вештина. Овакви курсеви користе основе одређене научне области и имају тенденцију да студентима пруже шире академско

¹⁴ R. Ziegler, 'Student Perceptions of "soft" skills in Mechanical Engineering', International Conference on Engineering Education – ICEE 2007, Coimbra, Portugal. Интернет: icee2007.dei.uc.pt/proceedings/authors/Z.html, (сајту приступљено: 2. марта 2017).

¹⁵ V. Sharatkumar, Need for soft skills in Global Engineering, Services, NASCOM ENGINEERING SERVICES FORUM. Интернет: <http://nasscom.in>, (сајту приступљено: 26. априла 2017).

¹⁶ Paul M. Santi, Jerry D. Higgins, "Preparing Geologists for Careers in Engineering Geology and Hydrogeology", *Journal of Geoscience Education*, 5(3), November, 2005, pp. 512-521.

знање које ће студенти касније, попут хардвера, применити у одређеним секторима знања и запошљавања. Друга кључна карактеристика наставе је фокусирање на краткорочно памћење, где се мало пажње посвећује критичком размишљању, тимском раду, облицима лидерства, организационим вештинама, вештинама планирања, проналажења и прикупљања релевантних информација, вештинама аналитичког мишљења итд. Такође, геолошким наукама и инжењерству недостаје уграђивање трансферабилних вештина не само у академске циљеве курса, већ и у вештине које се процењују. Студенти увек имају тенденцију да фокусирају своје знање на оно што се оцењује, тако да академско писање, као техничка вештина, добија на значају само зато што је организована као део курикулума. У циљу развоја преносивих вештина на геолошким студијама упркос ограничењима, настојимо да пронађемо алтернативна решења. У оквиру *job shadowing*-а, симулиране језичке активности која представља ефикасну демонстрацију језика струке у контексту рада, развијамо вештине попут вештине писања радне биографије, усмене и писане комуникације, невербалне комуникације, умрежавања итд. Сврсисходност и усклађеност ових активности огледа се како у побољшању језичких компетенција, тако и у унапређењу самопоуздања и самопоштовања студената.¹⁷ Једна од опција, која на другим факултетима већ постоји, јесте организовање вршњачког оцењивања. Наиме, уочено је да релативно велики број студената који похађа курс наставницима ограничава могућност за давање повратних информација, иако то сами студенти захтевају или очекују. У ту сврху организовање група за оцењивање се показало веома корисним.

Енглески језик и трансферабилне вештине

Друштвене науке, као и енглески језик, својом природом су засноване на интеракцији са друштвом и главним делом су дијалогске, проистекле из контаката својих дисциплина са контекстом, док фокус производње знања стављају у домен актуелне примене. Енглески језик своја истраживања везује за кориснике, а евалуацију одређује у односу на квалитет интеркације, чиме се знање добијено на овај начин неизбежно декларише као хетерогено, епистемолошки неограничено и у стању сталне промене. Другим речима, знање из области енглеског језика формулише се кроз његову интердисциплинарност, трансдисциплинарност и релевантност у односу на стварност. Наведени аргументи су полазиште са кога настојимо да осим пословично утврђених као кључних вештина, домен рада као што су вештина

---

¹⁷ Вера Ошмјански, Лидија Беко, „Улога *job shadowing*-а на почетној години академских студија”, Зборник радова међународне конференције *Страни језик струке: Прошлост, садашњост, будућност*, Факултет организационих наука Универзитета у Београду, 26–27. септембар 2014. стр. 375-381.

слушања, писања, читања и говора допунимо преносивим вештинама од користи младим инжењерима попут интерперсоналних вештина, вештина јавне комуникације (са стручним и нестручним саговорницима), вештина аргументовања, убеђивања и преговарања, вештина везаних за организацију и тимски рад итд. Надаље, развој информационих технологија омогућава наставницима језика чак и са ограниченом стручном спремом да много више постигну компјутерски потпомогнутим учењем. Учење засновано на информационим технологијама омогућује студентима стицање драгоцених преносивих вештина као што је ауторско писање, коришћење речника, приступ базама података, коришћење образовних алата и графичких организатора, коришћење гифова, анимација, звучних ефеката у креирању радова итд. У свим овим иновацијама важно је да учење буде у потпуности оцењено како би се осигурало да студенти побољшају своје стандарде учења, као и да прихватање страних стандарда допринесе додатној мотивацији. Поред тога, битно је да наставници језика и доменски предавачи публикују искустава и резултате праксе. Дистрибуирани ресурси као што је веб-сајт виртуелне геологије професора Батлера (*Butler*),¹⁸ дају важан допринос овој теми. Корисно је нагласити да информационе технологије у настави језика, а то важи и за доменске студије, треба користити само тамо где је то потребно и где има образовне предности и вредности. На пример, информационе технологије нису замена за проучавање стена у реалном животу, али уз помоћ рачунара и уз знање енглеског језика, студенти могу да доживе процес, окружење и активности које иначе не би видели нити искусили. Разматрајући најбољи начин како да оптимално подучавамо на геолошким студијама, користили смо се искуствима који се могу поделити у неколико тачака. Постоје мишљења по којима се преносиве вештине могу подучавати на бази два модела и то тако што генеришу две различите парадигме практичних приступа (*Nor*).¹⁹ Први модел се наизва „дифузија“ и ту се вештине изучавају експлицитно, где спада модел академског писања. Дифузно се могу радити поједине вештине и у оквиру курса језика, посебно када се ради о вештинама које су сродне основном предмету курса, као што су то вештина постављања питања, презентације или јавног наступа, аргументације, сажимања итд. Други модел „инфузије“ означава идеју да се вештине интензивно убризгавају у академски курс

---

¹⁸ J.C. Butler, *Virtual Poster Sessions. Another Node* Интернет: ANON: <http://www.uh.edu/jbutler/anon/anonposter.html>, 1996; *The Virtual Geoscience Professor*. Интернет: <http://www.uh.edu/jbutler/anon/aonofield.html>, 1996.

¹⁹ F. M. Nor, 'Instilling Soft Skills in Engineering Learners through Language Learning', International Conference on the Roles of the Humanities and Social Sciences in Engineering 2008 (ICOHSE08), Centre for Communication Skills and Entrepreneurship UniMAP in collaboration with The Ministry of Higher Education Malaysia, 5th - 6th December 2008, Perlis. Интернет: dspace.unimap.edu.my, (сајту приступљено: 21. априла 2017).

уградњом према логици и нивоу курса. Утолико је значајније што вештине попут креативности, иновативности критичног мишљења нису вештине које се могу учити у изолацији нити припадају само екстринзичкој мотивацији или експлицитном подучавању, већ траже време, зрелост и спремност да вредности оваквих знања покажу. Ширењем ове теме ван научне заједнице очекује се да се под „истраживачки шешир“ ставе и пословна, владина и привредна окружења на начин да курикулум високошколског образовања буде програм који иновативно интегрише нефилолошко и филолошко образовање. Кад је реч о терцијалном филолошком образовању са фокусом на геологију, друштво би требало бити свесније да се морају увести нови модели интердисциплинарне обуке и укључити не-техничке вештине на кохерентан начин у саму наставу. Генерације које су сигурне у раду у глобалном окружењу поред поседовања очекиваних језичких вештина и комуникационих способности требало би да у свом личном развоју имају дефинисане елементе широког спектра преносивих вештина укључујући и културну осетљивост, радну етику и бројне друге. Услед свега наведеног, свесни смо да не може постојати један јединствени метод имплементације који би испуњавао захтев свих специфичних ситуација, па ни поменути модел не сматрамо коначним, али смо у великој мери сигурни да као предавачи језика усвајамо надлежности у областима које превазилазе матичност наше струке и за шта би од пресудног значаја било да се на државном нивоу идентификују или антиципирају потребе за одређеним вештинама имајући у виду актуелне економске трендове. Таква методологија предвиђања у Европи већ постоји (*Skills forecasting*) у виду пројекта CEDEFOP.²⁰

4) ИЗВОРИ

- Bonnet, Jean, (2012), *Entrepreneurship and Economic Development*, Centre de Recherche en Économie et Management, WP 2012-04. University of Caen Basse-Normandie, CREM-CNRS, UMR 6211.
- Burns, S.F., 2002, The Role of Higher Education Curricula in the Future of Engineering Geology, in Tepel, R. E., ed., *Proceedings from the Symposium on Visioning the Future of Engineering Geology: Sustainability and Stewardship*, AEG – AIPG 2002 Annual Meeting, September 26, 2002, Reno, NV.
- Butler, J.C., (1996a), *Virtual Poster Sessions*. Another Node, Интернет: ANON: <http://www.uh.edu/jbutler/anon/anonposter.html>

---

²⁰ European Centre of the Development of Vocational Training. Интернет: www.cedefop.europa.eu; <http://www.cedefop.europa.eu/en/about-cedefop/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/skills-forecasts.aspx>

- Butler, J.C., (1996b), *The Virtual Geoscience Professor*. Интернет: <http://www.uh.edu/jbutler/anon/aonofield.html>.
- Civelli, Franco F., (1997), "New competences, new organizations in a developing world". *Industrial and Commercial Training*, 29(7).
- Elifrits, C.D., ed., 2003, Proceedings from the Symposium on Visioning the Future of Engineering Geology: Degree Program Quality and Accreditation, AEG 2003 Annual Meeting, September 17, 2003, Vail, CO, 101p.
- European Commission, (2006), *Entrepreneurship Education in Europe: Fostering Entrepreneurial Mindsets through Education and Learning*, COM 33, European Commission, Brussels, February.
- Lowden, K., et al., Employers' perceptions of the employability skills of new graduates. University of Glasgow SCRE Centre and Edge Education, 2011.
- Macdonald, R.H., Srogi, L., and Stracher, G.B. "Building the Quantitative Skills of Students in Geoscience Courses", *Journal of Geoscience Education*, 48, 2000: 409-412.
- Nor, F. M., 2008, 'Instilling Soft Skills in Engineering Learners through Language Learning', International Conference on the Roles of the Humanities and Social Sciences in Engineering 2008 (ICOHSE08), Centre for Communication Skills and Entrepreneurship UniMAP in collaboration with The Ministry of Higher Education Malaysia, 5th-6th December, Perlis. Интернет: dspace.unimap.edu.my, (сајту приступљено: 21. априла 2017).
- OECD (2003), Organization for Economic Cooperation and Development (2003). Definition and Selection of Competencies: Theoretical and Conceptual Foundations (DeSeCo) – Summary of the final report "Key Competencies for a Successful Life and a Well-Functioning Society", November.
- OECD (2010), *Learning for Jobs, OECD Reviews of Vocational Education and Training*, OECD, Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264087460-en>.
- OECD (2013), *OECD Skills Outlook 2013: First Results from the Survey of Adult Skills*. OECD Publishing. Интернет: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264204256-en>, (сајту приступљено: 7. марта 2017).
- OECD (2015), *Education at a Glance Interim Report: Update of Employment and Educational Attainment Indicators*, OECD, Paris, Интернет: www.oecd.org/edu/EAG-Interim-report.pdf
- Santi, Paul M., Higgins, Jerry D., "Preparing Geologists for Careers in Engineering Geology and Hydrogeology", *Journal of Geoscience Education*, 5(3), November, 2005.
- Sharatkumar, V., 2009, Need for soft skills in Global Engineering Services, NASCOM ENGINEERING SERVICES FORUM. Интернет: <http://nasscom.in>, (сајту приступљено: 26. априла 2017).

- Valentine, R.M., "Professional Preparation in Engineering Geology for the Consulting Industry" in Higgins, J.D. and Williams, J.W.,(eds), *Academic Preparation for Careers in Engineering Geology and Geological Engineering*, Association of Engineering Geologists Special Publication No. 2, 1991.
- Ziegler, R., 2007, 'Student Perceptions of "soft" skills in Mechanical Engineering', International Conference on Engineering Education – ICEE 2007, Coimbra, Portugal. Интернет: <icee2007.dei.uc.pt/proceedings/authors/Z.html>, (сајту приступљено: 2. марта 2017).
- Извештај о скринингу Србија Поглавље 26 – Образовање и култура (2017) Интернет: www.eupregovori.bos.rs/pregovori-o-pregovorima/uploaded/izvestaj_pg_26_1.pdf.(сајту приступљено 5.маја 2017.
- Ошмјански, Вера, Беко, Лидија, (2014), "Улога job shadowing-а на почетној години академских студија", Зборник радова међународне конференције *Страни језик струке: Прошлост, садашњост, будућност*, Факултет организационих наука Универзитета у Београду, 26–27. септембар 2014.

5) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Иако садашњи тренд у настави на академским студијама реагује на глобализацију и смернице Болоњске декларације, трансферабилне вештине нису нашле адекватна наставна решења. Разлози су бројни, а главни би се могао свести на следеће: подучавање трансферабилних вештина захтева интензиван напор, време, квалификације, нове наставне материјале и облике наставе. Да би се осигурало да дипломци оптимално овладају адекватним вештинама, наше високо образовање треба системски да обезбеди предавачима обуку из овог комплексног домена. Требало би, такође, нагласити да један од могућих разлога неподучавања трансферабилних вештина или одуговлачења јесте и то што оне имају карактер интердисциплинарности, док традиционални предавачи квалификовано подучавају најчешће кроз монодисциплинарност, те ово питање остаје отворено и у развијенијим друштвима од наших. Другим речима, иако се питање добре припреме младих дипломца за тржиште истиче и постаје све јасније да се високошколске образовне институције суочавају са растућом конкуренцијом и потребом за ефикасношћу, новим програмима и новим начинима подучавања, чини се да универзитети и даље не желе да предају трансферабилне вештине с обзиром на то да оне могу негативно утицати на академске стандарде и циљеве.²¹ С друге стране, послодавци више воле да обучавају запослене на послу у складу са специфичностима својих позиција и послова него да улажу у институције

---

²¹ K. Lowden et al, Employers' perceptions of the employability skills of new graduates. University of Glasgow SCORE Centre and Edge Education, 2013.

високог образовања у ширем смислу. Поменута ситуација односи се и на образовну арену Београдског универзитета, јер послодавци очекују да млади инжењери владају одређеним вештинама, што ће им омогућити да буду продуктивни од самог почетка. Ако дипломац показује познавање пословног менаџмента уз вештине комуникације, презентности, победничког менталитета и лидерства, он ће бити окарактерисан као проактиван и продуктиван. На тај начин, трансферабилне вештине често имају једнако важну улогу у радној биографији дипломца као и основно знање. Из свега наведеног произилази да, поред улоге предавача, универзитета или матичног факултета, непобитна је и улога студента и његова одговорност у побољшању личних вештина. Другим речима, савест едукатора налаже да се студентима помогне да изграде позитиван став према важности и усавршавању свих потребних вештина, духу непрекидне иницијативе, креативности, критичног и кооперативног оспособљавања, као и многим новим вештина које ће будуће време наметати као неопходне.